maa ja Jaapani vahel 25. dets. 1936 sõlmitud protokollist, millega 6. nov. 1937 ühines ka Itaalia, eemaldudes pärast seda Rahvasteliidust, nagu olid toiminud juba varem tema kaks liiduosalist. Kui arvesse võtta, et kommunismivastasele võitlusele lepinglased ei anna sugugi liiga piiratud tõlgendust, siis tähendab selle bloki alus väga painduvat ja igale olukorrale kohandatavat instrumenti. Jaapan tõrjub ju Hiinast välja „kommunismi", kuigi ta sellega on jäänud veidi hiljaks (sest Tšiang-Kai-Šek on juba varem sellega hakkama saanud), ja interventsioon Hispaanisse käib ka ainult kommunismivastaste hüüdsõnadega.

Niipalju kui ametlikest deklaratsioonidest ja ka jooksva poliitilise elu faktidest võib järeldada, on Saksamaa soovid sihitud kahes suunas: 1) asumaade tagasisaamisele ja 2) mõjupiirkondade või eluruumi laiendamisele Euroopas.

Saksamaa asumaade nõudmise esitas Hitler esmakordselt ametlikult riigipäeva kõnes 7. märtsil 1936, siis Nürnbergi parteipäeva kõnes 1936, kuid 1937. a. parteipäeval tuli ta selle küsimuse juurde uuesti tagasi, arendades teda veel hiljemgi, ja 28. oktoobri kõnes toetas seda nõudmist ka Mussolini. Asumaade nõudmise põhjendamiseks toob Saksamaa ette niihästi õiguslikke kui ka majanduslikke motiive.

Kui selle peale tavaliselt vastatakse, et asumaade omamisel enne maailmasõda Saksamaa ei ole mahutanud sinna oma inimeste ülejääki ega ammutanud sealt kuigi suurel määral tooraineid, et toorained, mida Saksamaa peamiselt vajab, tulevad teisalt, siis rõhutatakse Saksamaa poolt, et praegu kujuneks olukord hoopis teissuguseks, kui see oli enne maailmasõda.

Saksamaa asumaade tagasiandmise kasuks on hakanud kostuma üksikuid hääli, kuid sellest ei taha kuulda nende asumaade valitsused, ja üldiselt kiputakse arvama, et Saksamaa ei vaja asumaid mitte nii-

Eesti kroonika 1937, lk. 18